

Nekega dne so sedeli pri mlinarjevih vsi še pri obedu. Govorica je nanesla na izgubljeni Jankov mošnjiček. Vsi so ugibali, kam je prešel, da ni po njem ne sledu, ne tiru. Mati Jankova pa je rekla: »Tako se godi vsem nepaznim in neprevidnim otrokom! Kar jim je najljubše, kar jih najbolj veseli, to — izgubijo! Da si, Janko, bolje varoval mošnjiček, še danes bi ga imel!«

Ko so se takó menili, pa popraska nekaj na vratih. Dekla pohiti odpret vrata, in domači pes Pubi skoči v sobo. Mlinar Rojnik ga ošine le s površnim pogledom in takoj se prepriča, da ima pes nekaj v gobcu. »Kaj ima neki Pubi v gobcu?« vpraša, čudeč se. A v istem hipu je že skočil Janko izza mize, pa veselo vzkliknil: »Moj mošnjiček! Pubi ima moj mošnjiček!«

»Torej, Pubi, ti si bil tisti tat, ki si izmaknil Janku mošnjiček!« se je pošalil mlinar. »Čakaj, čakaj, povedem te žandarjem!«

Pes povesi rep in kakor da se sramuje, zleze za peč. Mali Janko pa pogladi psička po hrbtu ter reče: »Priden, priden naš Pubi, ki si mi zopet prinesel mošnjiček!«

Mlinarjevi so poizvedovali in doznali, da je bil Pubi pritekel na šolsko dvorišče. Tam je bil našel Jankov mošnjiček, hlastnil po njem in ga odnesel. Ker se je bil pa mošnjiček odprl, se je stresla njegova vsebina na cesto. Ko je Pubi pritekel domov, je skril mošnjiček — najbrže v svojo koč. Omenjenega dne pa, ko so mlinarjevi sedeli pri obedu, je privlekel mošnjiček v sobo.

Janko je bil ves srečen, ko je zopet našel svoj mošnjiček. A poslej ni bil karničveč nemaren in nepazen. Nikoli ni pozabil, koliko nevolje in neprijetnosti je bil provzročil. Seveda je takoj razglasil v šoli, kaj se je zgodilo, in je takó rešil svoje součence vsakega obsojevanja. Na najdeni mošnjiček pa je odslej pazil takó, da ga nosi še danes nepoškodovanega v žepu. Najdeni mošnjiček mu je nekak opomin, da bodi otrok vedno pazen in previden!

Kako je prekanil moj dedek rokovnjače.

Spisal Radegost Vuk.

Neke nedelje smo se zbrali okrog naše lipe, kjer je sedel moj dedek in je pušil iz svojega kratkega vivčka. Lepo smo ga prosili, naj bi nam povedal kako zgodbo. Dedek, vedoč, da ne odnehamo radi s prošnjami, dokler nam ne ugotovi, puhne dim iz ust, se odkašlja in prične:

»Danes vam povem, kako smo enkrat lovili rokovnjače in kako smo jih prekanili.«

»Kdo pa so bili to: rokovnjači?« vprašamo mi.

»Le tiho bodite! Vse zveste,« nas zavrne ded in začne pripovedovati:

»Pred kakimi petdesetimi leti so bili gozdi tu okrog nas mnogo večji nego dandanes. Po gozdih so imeli varno zavetje vojaški beguni, postopaci in razni drugi taki ljudje, ki se niso smeli prikazati v človeški družbi. Ker pa ti ljudje niso mogli živeti od zraka, so začeli ropati. Ta ničvredna drhal je pa vedno bolj naraščala in postajala vedno predrznejša. Ti ljudje so se imenovali »rokovnjači«. Ker je tedaj manjkalo orožnikov, smo bili prisiljeni, braniti se sami.

Mnogokrat smo zalezovali te pretkane ptičke. Toda poloviti jih nismo mogli. Nekega dne pa smo slučajno zvedeli za njihovo skrivališče. Hitro so se zbrali možje, njim smo se pridružili tudi mi fantje. Po dolgem posvetovanju smo sklenili, da naj ostanejo možje doma in stražijo vas, če bi jo rokovnjači napadli. Mi fantje pa naj bi šli nad rokovnjače. Hitro smo se preskrbeli s potrebnim orožjem. Ko se je pa zmračilo, smo jo mahnili nad predrzne roparje.

Po dolgi hoji smo zaslišali naenkrat glasno govorjenje. Napotimo se proti kraju, odkoder je prihajal glas. Kmalu zapazimo dim. Ko se še bolj približamo, vidimo, da se vali dim iz dupline. Sedaj smo vedeli, da imamo pred seboj rokovnjače.

Ne vedoči, kako bi jih napadli, smo se začeli tiho posvetovati. Videli smo namreč, da jih v jami ne moremo napasti; vhod je bil namreč preozek.

Že smo se mislili vrniti, ko pride meni na misel, da bi te »rokomalharje« prekanili. Ko povem tovarišem svojo misel, jo vsi veseli sprejmejo.

Hitro se vstopimo okoli jame, in jaz zakličem: »Roparji! Jaz, vojaški poveljnik, sem obkolil hrib in vaš brlog z vojaki! Ako ne pridete takoj iz jame, ukažem streljati v vaš brlog!«

Skesani so prihajali rokovnjači drug za drugim iz jame na moj poziv. Našo zvijačo so šele spoznali, ko smo jih že povezali do zadnjega. Lahko si mislite, ljubi moji, jezo in kletev teh ujetih roparjev. Toda nič jim ni pomagalo.

Veseli srečnega izida je šla polovica tovarišev v jamo, da si ogledajo naropane reči. Dospevši v jamo, smo zapazili ogenj, na katerem je bila že skoro pečena ovca.

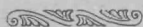
Lačni in utrujeni smo se začeli mastiti s pečeno ovco. Kmalu smo pohlastali polovico pečenke. Tedaj se nas je lotila žeja. Hitro smo šli iskat še pijače. Po dolgem iskanju smo našli dva sodčka vina. Zavalili smo en sodček k ognju in začeli točiti.

Ko smo se dodobra pokrepčali, smo se napotili k tovarišem, ki so nas že težko čakali. Tedaj smo mi prevzeli stražo ujetnikov in poslali smo svoje tovariše v jamo, da se še oni pokrepčajo.

Tako nam je kmalu minila noč. Drugo jutro smo pustili polovico tovarišev pri jami; jaz sem se pa napotil z drugo polovico in z ujetniki domov, kjer so nas možje že težko čakali. Ko povemo strmečim sovaščanom svoje zgodbe, smo se napotili z ujetniki v mesto, kjer smo jih izročili sodniji.

Možje so pa znosili medtem rop domov, da ga izročé lastnikom, če bi se zglasili.«

Tako nam je pripovedoval ded. Še sedaj se z veseljem spominjam njegovih zgodb in pripovedk. Bili so žalostni in veseli spomini iz dedkovih mladih dni.

Kimavec.

Starčkova.

Pod kapom pa kite koruze visijo
kot suho rumeno zlato;
naš dedek pa zrejo v nebo
in vivček droban starodaven kadijo.

Pa žalost jim v dušo sinoči je segla:
prišel že jesenski je čas,
mladost odbežala od nas
kot lastovka, ptica-selivka ubegla!

Pa ptička selivka na spomlad se vrne
kot ljubljén in radosten gost —
a enkrat minula mladost
še mlade spomine le v grob ti začne.

Zadovoljnost.

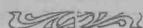
Kašča moja polna
do vrha.
polna žita, zrnja
zlatega!

Zdaj le pridi, zima,
zima, hej,
burja, ostri sever,
le zavej!

V lopi že vse polno
skladanic,
in v mošnjičku polno
je šestíc!

Jaz kadil bom pipo,
kuril peč,
beli kruhek jedel —
da bo zima preč!

Bogumil Gorenjko.

Deklamovanje.

5. Ribič Blaže.

Misli si karkoli —
pa verjetno je,
kar mi pravil davi
ribič je Blaže.

Šel lovít je ribe
tja na Savski brod,
da bi z njimi v petek
v mesto šel na pot.

Bilo pod večer je,
kadar pada mrak,
ko po Savi nesel
čoln ga je lehak.

Kar v zvoniku ave
zazvoní na glas,
pa k molitvi kratki
vso povabi vas.

A Blaže vse druge
misli je imel,
ko po Savi čolnič
je njegov hitel.

Še klobuka z glave
trde ni dejal,
z veslom se je rajši
malo poigral.

Kar v krnici tihi
nekaj zašumi,
in valovje besno
v krogu se zavrti.

Kot slaboten listič
čoln odneslo je,
ribič pa pograbil
hitro veslo je.

Ko na varnem bil je,
z glave je hotél
vzeti svoj klobuček —
pa ga ni imel...

In prekrizal brž se
ribič je Blaže,
na pomoč poklical
je svetnike vse...

Kadar zdaj k molitvi
zvonček zazvoni,
ribič svetne misli
híro popusti.

V čolnič dé klobuček,
z rokama veslja,
zraven pa molitev
srčno šepeta...

Taras Vaziljev.